

Geachte heer/mevrouw,

Er is blijkbaar de noodzaak gevonden voor een kwaliteitsimpuls voor de vakken Nederlands, Engels en Wiskunde: de kernvakken. Een overeenkomst die deze drie vakken delen is dat de vakken gegeven worden aan iedereen. Dat is niet veranderd in de afgelopen jaren. Wat is er wel veranderd? Kampen de kernvakken met een kwaliteitsprobleem? Komt dat allemaal omdat CKV en ANW hun intrede hebben gedaan in het onderwijs? En gaan we nu echt "talent" ontwikkelen door leerlingen die heel slecht zijn in wiskunde, toch te verplichten tot het afronden van wiskunde C op de havo?

Door wiskunde te verplichten voor iedere havo-leerling, zal de leerling die geen talent voor wiskunde heeft daar veel tijd en energie in moeten stoppen. Iets wat helaas niet altijd leidt tot een goede motivatie als het talent ontbreekt. Immers steeds een onvoldoende halen, ondanks hard werken, motiveert niemand. Vervolgens heeft de leerling ook geen tijd meer voor de vakken waar je graag later iets mee wilt of waar je goed in bent. Nee, alles gaat dan op aan wiskunde... Een maatregel waar ik als decaan werkelijk niets van begrijp. Je kunt ook een goede havo-leerling zijn zonder wiskunde.

Een probleem waar de kernvakken mee kampen is dat de klassen steeds groter worden. Vroeger spraken we van grote klassen als er 28 of 29 leerlingen in zaten. De realiteit van vandaag de dag is dat we lesgeven aan klassen met 32 à 33 leerlingen. Onder de leerlingen in die grote klassen bevinden zich kinderen met gedragsstoornissen, leerstoornissen en natuurlijk ook de gebruikelijke problemen als: ouders die gaan scheiden, hun baan verliezen, overlijden, in de gevangenis zitten, etc. Allemaal zaken waar de kinderen weinig invloed op hebben. De sociale omstandigheden zijn nou eenmaal niet bij iedereen ideaal te noemen. Hoe dan ook moet school voor iedereen een plaats zijn waar leerlingen zich veilig en geaccepteerd moeten kunnen voelen. Een plek waar iedereen gelijkwaardige kansen krijgt, een plek die je horizon opent en vergroot. Het voortgezet onderwijs dient leerlingen met een brede basis aan kennis en vaardigheden voor te bereiden op een vervolgopleiding. CKV levert hieraan een grote bijdrage omdat het leerlingen uitdaagt verder te kijken. Wellicht kunnen de ambtenaren die dit wetsvoorstel hebben bedacht daarvan ook nog wat leren.

CKV is een vak dat zich positief ontwikkeld heeft de afgelopen jaren en juist gezorgd heeft voor een kwaliteitsimpuls als het gaat om cultuuronderwijs in Nederland. Waarom alle kennis en vaardigheden, de hoogopgeleide bevoegde docenten die tegenwoordig het vak geven, de culturele infrastructuur die gericht is op CKV-ers met één penningstreek van de hand doen? En dat zonder eerst grondig onderzoek te doen naar de effectiviteit en het rendement van CKV? Of de onderzoeken die gedaan zijn serieus te nemen? Het lijkt mij geen wijze beslissing. Het zal leiden tot een versobering en verschraving van het onderwijs en met name het cultuuronderwijs.

Ik ben zelf CKV-docent, eerstegraads bevoegd en decaan. Ik sta altijd open voor vernieuwingen, verbeteringen en goed onderbouwde ideeën. Dit breng ik ook over op mijn leerlingen en ik zie iedere dag hoe hen dat inspireert. CKV gaat voor mij over je mening leren vormen over vormgeving en beelden. Voor een goed onderbouwde mening heb je kennis, ervaring en vaardigheden nodig. We leven in een maatschappij/omgeving die volledig is vormgegeven: een omgeving waar je je prettig in voelt, omdat er creatievelingen hebben nagedacht over de bank waar je op zit, het televisieprogramma waar je naar kijkt, de gebouwen waar je in woont, etc. CKV laat je nadenken over al deze aspecten en maakt je bewust van het feit dat in het leven dit allemaal niet vanzelfsprekend is.

Ons cultureelbewustzijn en visuele geletterdheid krijgen leerlingen niet allemaal van huis uit mee in de opvoeding. Een Nederlands gezegde is: Wat de boer niet kent dat eet 'ie niet. En als je iets niet proeft, kun je er niet van genieten, maar ook niet over oordelen. Het is een wijze les die ik leerlingen meegeef als ze iets nieuws gaan ontdekken op het gebied van kunst en cultuur. Daarom is het zo van belang dat alle leerlingen het vak CKV volgen op school. Hierdoor is kunst en cultuur niet alleen iets voor je opa en oma die op de Herengracht wonen, maar juist ook iets voor klasgenoten Mohammed en Kees uit West-Friesland. Dankzij het vak CKV kunnen alle leerlingen uit alle sociale lagen culturele en kunstzinnige ervaringen opdoen. Hierdoor ontstaat er meer integratie en kennisdeling op het gebied van kunst en cultuur, wat bijdraagt aan de burgerschapsvorming en actieve deelname in de samenleving. CKV zorgt voor nieuwe ervaringen en ideeën; voor een verruimde blik in de wereld. Dit draagt bij aan meer sociale integratie en cohesie doordat de leerlingen verder leren kijken dan hun eigen neus lang is.

Tijdens mijn lessen CKV besteed ik aandacht aan vaardigheden waar andere vakken geen tijd voor vrij kunnen maken: presenteren (zowel fysiek, verbaal als visueel), plannen, organiseren, creatief probleemoplossend denken, buiten the-box-denken, zelfreflectie, ervaringen leren delen, samenwerken aan uitdagende creatieve projecten en sociale vaardigheidstrainingen met dramalessen. Ik heb prachtige lesmodules ontworpen en ieder jaar update ik deze lessen zodat ze aansluiten bij de huidige context en hun belevingswereld. Hiermee daag ik de leerling uit nog beter te kijken, te beschouwen en te analyseren, kritisch te zijn, hun interpretatie te benoemen en hun mening te onderbouwen. Ieder jaar aan het einde van het schooljaar evalueer ik mijn lessen bij de leerlingen en krijg ik van hen hele waardevolle feedback terug. Deze evaluatie neem ik af als alle cijfers al omgezet zijn naar Onvoldoende, Voldoende of Goed op hun rapport. Stiekem ben ik dan toch een beetje trots als ik zie dat 92% van de leerlingen het vak CKV ziet als een waardevol vak waar ze veel geleerd hebben.

Ik ben ervan overtuigd dat dit allemaal wegvalt als het vak CKV ondergebracht wordt bij een ander vak. Dan is het een klein onderdeel dat afgevoerd moet worden binnen het curriculum van een ander vak. Dit onderdeel wordt dan niet gegeven door iemand die daarvoor een degelijke opleiding heeft gevolgd en kan wellicht afgedaan worden met het lezen van één mooi gedicht of het zien van een boekverfilming. Dit kan nooit gezien worden als een kwaliteitsverbetering van het cultuuronderwijs. Mijn collega's Nederlands die een module CKV hebben gevolgd binnen de opleiding van hun eigen vakgebied, geven te kennen dat ze er niet aan moeten denken om CKV te geven, aangezien ze dat nooit zouden kunnen op de manier waarop ik dat doe. Een groot compliment, waarvoor ik mijn bescheidenheid op dit moment aan de kant schuif.

Evenmin ben ik ervan overtuigd dat het afschaffen van het schoolvak CKV bijdraagt aan een betere aansluiting bij of zorgt voor minder uitval in het HO en in het WO. Onlangs presenteerde Geert ten Dam op het landelijke decanensymposium van 21 september j.l. dat de studievoortgang op het WO zich positief ontwikkelt en dat met name het HBO met veel studievertraging en uitval kampt. [1] Interessante aanvullende informatie over uitval in het HBO presenteerde Rutger Kappen en Zuke van Ingen op de decanendag bij InHolland, Alkmaar 27 september j.l.. Uit hun onderzoek bleek dat de voornaamste reden voor vertraging tijdens de studie of het definitief stoppen met de studie komt doordat studenten zich niet goed hebben voorbereid m.b.t. tot de juiste studiekeuze. Hierdoor hebben ze andere verwachtingen of simpelweg een studie gekozen die helemaal niet bij hen past. Uitval of vertraging wordt veelal niet veroorzaakt door problemen met de Nederlandse taal of wiskunde. Voor de havo-ers en de vwo-ers is er in ieder geval geen significant verschil en voor de MBO-instromers op het HBO zijn altijd deficiëntiecurussen te volgen.

Aansluiting vooropleiding op onderwijs Inholland

Tabel 1: belangrijkste redenen om (tijdelijk) te stoppen met studeren (%)

Redenen	Landelijk
1 Verkeerde studiekeuze	56%
2 Niet uitgekomen verwachtingen	55%
3 Onvoldoende motivatie voor de studie	38%

* Schaal: belangrijk <1 2 3 4 5 > onbelangrijk; % belangrijk = score 1 & 2

Bron: Rapportage studiekeuze en studieuitval (ResearchNed, 2011: p.46)

Probleem	Voltijdstudenten Inholland (N=1260)			
	havo	mbo	vwo	Inholland
Niveau van de lesstof *	2,4	2,4	1,7	2,3
Hoeveelheid lesstof *	2,9	2,9	2,4	2,8
Tempo van de studie *	2,6	2,6	2,1	2,6
Zelfstandig werken *	2,2	2,0	1,8	2,1
Samenwerken in groepen	2,4	2,3	2,5	2,4
Wiskunde of statistiek *	2,4	3,0	1,8	2,5
Nederlandse taal *	1,9	2,4	1,3	2,1
Engelse taal *	2,1	2,3	1,7	2,1
Overige vreemde talen	2,1	2,2	1,7	2,1
Omgaan met de computer	1,7	1,7	1,6	1,7
Presenteren	2,2	2,0	2,1	2,1
Bijhouden van een portfolio *	2,6	2,2	2,6	2,5

Aansluitonderzoek 2011, Inholland; * significante verschillen (p < 0,01)

Meeste problemen

Ik ben overtuigd dat de regering op vele gebieden met de kaasschaaf in de hand zogenaamde ad hoc verbeteringen wil doorvoeren zodat de kwaliteit van de portemonnee behouden blijft. Alles draait om *profit* en rendement, maar naar de mensen (de leerlingen) wordt niet gekeken. Het *social profit* wordt weer over het hoofd gezien, omdat dit niet direct economisch uit te drukken is. Een goed onderbouwde visie voor de lange termijn ontbreekt. **Kleinere klassen, dat zou pas bijdragen aan betere resultaten voor de vakken Nederlands, Engels en Wiskunde!**

Dit wetsvoorstel is enkel een verkapt bezuiniging en absoluut geen investering in de toekomst en zeker geen investering in onze kenniseconomie. Ik schrijf deze brief voor de leerlingen. Zij zijn de toekomst en ik wil samen met hen hieraan bouwen. Dat is de reden dat ik gepassioneerd voor de klas sta. Geef hen eerlijke kansen en lieg ze niet voor dat het afschaffen van cultuuronderwijs leidt tot een kwaliteitsimpuls van het cultuuronderwijs of dat dit zorgt voor minder uitval in het HO. Dit zijn drogredeneringen die ik van mijn leerlingen ook niet goedkeur. Kom eerst met goede argumenten, dan sta ik open voor vernieuwing en verbetering.

Met vriendelijke groet,

Lisanne van Werkhoven

eerstegraads kunstdocent en decaan op een M/H/V school in Noord-Holland

[1] Overigens was onze nieuwe minister Jet Bussemaker ook een van de sprekers deze dag.